

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 6061/2021
10.11.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Гордане Комненић, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Ивана Томовић, адвокат из ..., против тужене UNICREDIT BANK SRBIJE а.д. Београд, коју заступа Тијана Воротовић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости уговорне одредбе и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Новом Пазару Гж 1055/21 од 02.07.2021. године, у седници одржаној 10.11.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Новом Пазару Гж 1055/21 од 02.07.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Новом Пазару Гж 1055/21 од 02.07.2021. године и пресуда Основног суда у Новом Пазару П бр 1773/20 од 02.04.2021. године у ставовима другом, трећем и петом изреке, тако што **СЕ ОДБИЈА** тужбени захтев тужиоца да се утврди да је апсолутно ништава и да не производи правно дејство одредба члана 9. став 1. тач. 1. и 2. уговора о готовинском кредиту број .. од 25.04.2016. године, којим су уговорене обавезе корисника кредита за плаћање једнократне накнаде за обраду кредита од 2% од износа одобреног кредита, односно минимум 1.600,00 динара и плаћања фиксне накнаде за праћење кредита на неплаћени износ главнице од 0,50% годишње, а да се тужена обавезе да тужиоцу исплати 28.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 26.04.2016. године и износ од 6.322,66 динара са каматом од 06.05.2017. године до исплате и да накнади трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка од 51.000,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Пазару П бр 1773/20 од 02.04.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је приговор месне надлежности тог суда. Ставом

другим и трећим изреке усвојен је тужбени захтев и утврђено да су ништаве одредбе уговора о готовинском кредиту број .. од 25.04.2016. године, закљученог између тужиоца и тужене, прописане чланом 9. став 1. тач. 1. и 2. уговора, а којим се корисник кредита обавезао да плати фиксну једнократну накнаду за обраду кредита од 2% од износа одобреног кредита, односно минимум 1.600,00 РСД и фиксну накнаду за праћење кредита на неплаћени износ главнице од 0,50% годишње, а да се тужена обавезе да му исплати 28.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 26.04.2016. године и износ од 6.322,66 динара са законском затезном каматом од 06.05.2017. године. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца, којим је тражио да му тужена по основу ништаве одредбе уговора прописане чланом 9. став 1. тачка 2. исплати износе ближе означене у том ставу изреке. Ставом петим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове поступка од 18.817,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Новом Пазару Гж 1055/21 од 02.07.2021. године одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда у ставовима другом, трећем и петом изреке.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права на основу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. став 2. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе, због чега је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП-а, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је са туженом банком 25.04.2016. године закључио уговор о готовинском кредиту број .. којим му је одобрен готовински кредиту у износу од 1.400.000,00 динара на рок од 97 месеци, који је он превремено отплатио дана 05.05.2017. године, због чега му је на име накнаде за праћење кредита наплаћен само износ који је доспео пре превремене отплате кредита у износу од 6.322,66 динара. У члану 9. став 1. тач. 1. уговора тужилац се обавезао да по основу трошкова обраде кредитног захтева плати банци фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева у висини од 2% од износа одобреног кредита банке, односно минимум 1.600,00 РСД, док се тачком 2. обавезао да банци плати фиксну накнаду за праћење кредита на неплаћени износ главнице 0,50% годишње. Банка је од тужиоца наплатила на име трошкова обраде кредитног захтева износ од 28.000,00 динара дана 26.04.2016. године и на име накнаде за праћење кредита износ од 6.322,66 динара 06.05.2017. године. У образцу понуде за закључење уговора предвиђена је минимална накнада за обраду кредитног захтева-фиксно 2,00%, од износа кредита односно

28.000,00 РСД фиксно и накнада за одржавање кредита од 0.50% годишње или 27.045,40 РСД фиксно а исти износи су наведени и у ставки 3.5 Обавезних елемената уговора од 25.04.2016. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, налазећи да је предметна уговора одредба ништава јер банка пре закључења уговора није предочила тужиоцу структуру трошкова (на име обраде кредитног захтева и праћења кредита) и њихов износ, што одредбу чини неодређеном, при чему банка није овлашћена да наплаћује трошкове за које није утврђено да су стварно постојали, а чињеница да је тужилац обавештен да треба да их плати и да су исти урачунати у ефективну каматну стопу није од значаја, јер банка није детаљно образложила појединачно трошкове на које се односи спорна уговорна одредба, па је тужена банка у обавези да тужиоцу врати наплаћене износе по ништавим уговорним одредбама у смислу члана 104, 210. и 214. Закона о облигационим односима.

По налажењу Врховног касационог суда становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго и на ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности.

Према одредби члана 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“, број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“, бр. 36/11 и 139/14) који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 25.04.2016. године.

Сходно томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је понуда банке садржала врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене, а што је

прописано у одредби члана 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Наведено обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тач. 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“, број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је као корисник кредита са туженом банком закључио уговор о готовинском кредиту и обавезао се да по основу трошкова обраде кредитног захтева плати једнократну накнаду за обраду кредита у висини од 2,00 % од износа одобреног кредита и фиксну накнаду за праћење кредита на неплаћени износ главнице од 0,50 % годишње (члан 9. став 1. тач. 1. и 2.). Тужиоцу је у понуди и образцу-обавезни елементи уговора од 25.04.2016. године, презентована врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (поред осталог) накнада за обраду кредитног захтева: 2,00% - 28.000,00 динара (фиксно) и накнада за одржавање кредита: 0,50 % - 27.045,40 динара (фиксно), од чега му је наплаћено 6.322,60 динара, дана 5.05.2017. године. Тужилац је у току поступка оспорио да је приложена понуда садржала јасне и недвосмислене податке о трошковима кредита, указујући да у образцу понуде недостају структура и елементи који сачињавају наведени збирни трошак, односно да није могао да утиче на садржину уговора. Међутим, супротно становишту нижестепених судова, исказивањем у понуди у ставу - Трошкови кредита у одељку 3.3 и у образцу-обавезни елементи уговора у ставу - Трошкови кредита одељак 3.5 спорних накнада за банкарску услугу (обрада кредитног захтева и накнада за одржавање кредита) задовољава се услов одређености уговорне обавезе (врста и висина/фиксна или променљива) у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга, као и члана 50. ЗОО. Уговор о кредиту је уговор по приступу чије основне елементе сачињава банка као давалац финансијске услуге, при чему је банка дужна да клијенту, пружи информације о условима који се односе на одобравање кредита, па корисник кредита може да прихвати или не понуђене услове уговора. Нема сумње да банка у овом уговорном односу има доминантан положај, али сагласно одредбама Закона о заштити корисника финансијских услуга и означене Одлуке НБС, тужена није била у обавези да доказује структуру ових накнада, нити постојање стварних трошкова тим поводом, већ је тужилац садржином понуде у предуговорној фази, обавештен о врсти и висини накнада (да ли су фиксне или променљиве) које падају на његов терет. Следом наведеног, у конкретном случају предметна уговорна одредба није противна основним

- 5 -

начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга, па тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. став 1. и 210. и 214. ЗОО.

Тужена је успела у поступку по ревизији, па јој на основу чланова 153. став 1, 154, 163. став 2. и 165. став 2. припадају тражени трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина је одмерена на име трошкова за састав једног образложеног поднеска од стране адвоката у износу од 6.000,00 динара, заступања од стране адвоката на два одржана рочишта по 7.500,00 динара, за састав жалбе 12.000,00 динара и за састав ревизије 18.000,00 динара све према важећој АТ, док трошак судске таксе није признат, јер захтев није опредељен у смислу члана 163. став 2. ЗПП.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**